

muqeddes kitab

Ester

ESTER

Muqeddes Kitab - Kona Ehde
(Tewrat, Zebur we Peyghemberler)
17-qisim

1950-yilidiki «Muqeddes Kitab»ning
uyghurche terjimisi hazirqi zaman
uyghur tiligha özgertildi

2013
Deslepki nusxa

www.dunyaningnuri.com

ESTER

Padishah Ahashwéroshning chong ziyapiti

1¹ Hindistandin tartip Hebeshstan'gha seltenet qilib bir yüz yigirme yette wilayetke padishah bolghan Axashwérosh toghrisida zikir qilinip, mezkur Axashwéroshning künliride weqe boldiki, ² Axashwéroshning özi Shushan ordisida öz padishahliq textide olturghinida, ³ u özi seltenitining üçinchi yilida hemme emir bilen xizmetkarliri üçün bir ziyapet qildi. Pars bilen Médiyaning qoshun serdarliri kélip, wilayetlarning ulughliri bilen emirliri uning aldigha hazir bolghanidi. ⁴ U waqit u özi uzun muddetkiche ulargha öz padishahliq shan-sheripi bilen dölitini körsitip, öz ulugh debdebisining shewkitini bir yüz seksen kün'giche ashkara qilib turdi. ⁵ Bu künler tamam bolghanda padishah özi Shushan ordisidiki chong-kichik hemme xelqqa padishahliq ordining béghidiki hoylida yette kün'giche ziyapet qildi. ⁶ Andaki ésilghan perdiler bolsa aq, yéshil we asman renglik bolup, nepis kanapliq bilen sösün yiplardin chigilip, kümüş halqiliridin ötküzülüp, mermer téshidin yasalgan tüwrüklerge baghlan'ghanidi. Qashtéshi bilen aq mermerdin, göherdek parqiridighan tash bilen qara mermerdin yasalgan meydanda altun we kümüshtin étilgen rahet kursiliri qoyulghanidi. ⁷ Ichkülük bolsa bir-birige oxshimighan altun piyalilerde keltürülüp, shahane sharabning özi padishahqa yarisha tola idi. ⁸ Emma sharab ichishning qaidisi boyiche héch kishi zorlanmaytti, chünki padishah özi ordisinin chonglirigha höküm qilib: «Herbirining xahishigha muwapiq qilinglar» dep éytqanidi. ⁹ Melike Washtimu Axashwérosh padishahning padishahliq ordisida xotunlar üçün bir ziyapet qildi.

Melike Washtidin melike mertiwisi élinidu

¹⁰ Yettinchi küni Axashwérosh padishahning köngli sharabtin xush bolghinida u özi öz huzurida xizmet qilib turghan Mehuman, Bizta, Xarbona, Bigta, Abagta, Zétar we Karkas dégen yette mehrimige buyrup: ¹¹ «Melike Washtini shahane taj kiydürüp, xelq bilen emirlerge uning güzelligini körsetmek üçün padishahning aldigha élip kélinglar» dep höküm qildi. Chünki melikining özi körünüşke chirayliq idi. ¹² Lékin melike Washti bolsa mehremlarning wasitisi bilen padishahning hökümuni tapsimu, kelgili unimidi. Buning üçün padishah tola xapa bolup, ghezipi örlep ketti. ¹³ Padishahning bir ishi bolsa qanun bilen adalet bilgüchilerning hemmisidin soraydighan aditi bolghach padishah özi zamanning

alamatlirini bilidighan danishmenlerdin soal qilib, ¹⁴ Pars bilen Médiyaning yette emiri bolup padishahning yüzini körüp padishahning aldida birinchi orunda olturup uninggha yéqin bolup turghan Karshna, Shétar, Admata, Tarshish, Meres, Marsina we Memokan dégenlerge meslihet sélip: ¹⁵ «Melike Washti bolsa Axashwérosh padishahning öz mehremlerning wasitisi bilen ewetken hökümini tutmighini üçün qanun'gha muwapiq uninggha néme qilishliq lazim bolidu?» dep soridi. ¹⁶ U waqit Memokanning özi padishah bilen emirlerning aldida jawab berdiki: «Melike Washti bolsa yalghuz padishahqa emes, belki hemme emirlerge, shundaqla Axashwérosh padishahning hemme wilayetliridiki xelqning hemmisige gunah qildi. ¹⁷ Chünki melikining qilghan ishni hemme xotunlarning arisida meshhur bolup: < Axashwérosh padishah öz : «Melike Washtini aldimgha élip kélinglar» dep buyrughinida u kelgili unimidi» dep xewer yéyilsa, ularning öz erlirini xar körüshige seweb bolsa kérek. ¹⁸ Derweqe bu kün Pars bilen Médiyaning emirlirining xotunliri melikining qilghan ishini anglap qélip, padishahning hemme emirlirining aldida oxshash sözligili bashlisa, bu ishtin tola haqaret bilen xapiliq chiqidu. ¹⁹ Eger padishahqa yaxshi körünse, u özi bir padishahliq hökümnü chiqartip, Washtining özi Axashwérosh padishahning yüz aldida yene kelmey, uning melike mertiwisi bolsa uningdin yaxshiraq bolghan bashqisigha bérilsun dep, élan qilib, bu höküm yanmisun dep, uni Pars bilen Médiyaning qanunlirigha muwapiq yazdursun. ²⁰ Padishahning bu chiqiridighan höküm uning chong memlikitining her yéride meshhur bolghanda hemme xotunlar, xahi chong, xahi kichik bolsun öz erlirige layiq izzet bérédighan bolidu» dédi. ²¹ Bu söz padishah bilen emirlerge xush keldi. Uning üçün padishah özi Memokanning éytqandek qilib: ²² «Herbir er kishi öz öyining xojisi bolup, özi xalighinidek buyursun» dep padishahliqning hemme wilayetlirige höküm béríp, herbir wilayetke uning öz yéziqida, herbir qowmgha uning öz tilida buyruq chiqardi.

Ester melike bolidu

2¹ Bir waqittin kéyin Axashwérosh padishahning ghezipi yénip peslen'gende Washtining özi bilen uning qilghinini yad qilib, uning toghrisida toxtitilghan hökümnü xatirisigha keltürdi. ² U waqit padishahning aldida xizmet qilghan ghulamliiri kélip, uninggha sözlep: < Padishah üçün chirayliq yash qizlar izdelsun. ³ Padishah özi memlikitining hemme wilayetlerde wekiller toxtitip qoysun. Bular bolsa hemme chirayliq yash qizlarni yighip, Shushan ordisidiki heremsaraygha keltürüp, padishahning xotunlardin xewer alidighan mehrimi Hégaygha toshutup bersun. Anda ulargha lazimliq upa-englikler bérilsun. ⁴ Qaysi qiz padishahning közige chirayliq körünse, bu özi Washtining ornida

melike bolsun» dédi. Bu söz bolsa padishahqa xush kelgech shundaq qildi.

⁵ U vaqit Shushan ordisida özi Benyamin qebilisidin bolup, Mordikay dep atilip, Yair ben-Shimiy ben-Qisning oghli bolghan bir yehudiy adem bar idi. ⁶ Bu adem bolsa Babil padishahi Nebukedneserning özi esir qilip élip ketken Yehuda padishahi Yekonya bilen bille Yérusalémdin esir qilinip keltürülgen ademlarning arisida keltürülgenidi. ⁷ U özi taghisining Ester dep atalghan qizi Hadasseni ata-anisi yoq dep, béqiwalghanidi. Bu qiz bolsa kélishken bolup, körünüşke chirayliq idi. Uning ata-anisi ölüp ketkende Mordikay uni özige qiz qilip béqiwalghanidi. ⁸ Emma padishahning hökümi chiqip buyruqi anglan'ghinida nurghun qizlar yighilip, Shushan ordisigha keltürülüp Hégaygha tapshurulsa, Estermu padishahning öyige keltürülüp, xotunlarni saqlaydighan Hégaygha tapshurulghanidi. ⁹ Bu qiz bolsa uninggha yalap kétép uning aldida iltipat tapqach u özi aldirap uninggha lazimliq upa-englikler bilen yégülükni bérip, ilghan'ghan yette dédekni padishahning öyidin keltürüp, uninggha qoshup, uni dédekliri bilen qétip, heremsarayning hemmidin yaxshi jayigha élip qoydi.

¹⁰ Lékin Ester bolsa Mordikayning özi uninggha jékilep: «Buning toghrisida dep bermigin» dégini üçün öz qowmi bilen xanidanini dep bermigenidi.

¹¹ Mordikayning özi Esterning hal-ehwalini biley dep, her küni heremsarayning hoylisigha kélip aylinip yüretti. ¹² Xotunlar toghrisida toxtitilghan resimge muwapiq her qiz on ikki ay ichide özini teyyarlighandin kéyin, herbiri öz nöwiti kelgende Axashwérosh padishahning qéshigha kiretti. Chünki ularning teyyarlinidighan waqti shunche bolup, alte ay murmekki yéghi suwashqa kétép, yene alte ay xushbuy etir we xotunlarning bedinini pakizlaydighan bashqa buyumlarni tengsheshke kététti. ¹³ Bu teriqide bir qiz padishahning öyige kirgende heremsaraydin padishahning öyige hernéme élip bérishni xalisa, uninggha bérilette. ¹⁴ Qiz özi axshimi bérip etisi yénip kelse, bashqa heremsaraygha élip bérilip padishahning mehrimi bolup kénizeklerni saqlaydighan Shaashgazning qoligha tapshurulup, padishah uni xush körüp ismini tutup yene qichqarmisa, héchqaysisi padishahning qéshigha ikkinchi kirelmeytti.

¹⁵ Mordikayning taghisi Abixayilning qizi bolup Mordikay uni özige qiz qilip alghan Esterning nöwiti yétip, padishahning qéshigha kiridighan waqti kelgende bu özi padishahning xotunlarni saqlaydighan mehrimi Hégayning éytqinidin bashqa héchnémini telep qilmidi. Ester bolsa uni körgen hemme kishining neziride iltipat tapatti. ¹⁶ Bu teriqide Ester özi padishahning seltenitining yettinchi yili oninchi ay bolghan Tébet ayida Axashwérosh padishahning ordisigha uning qéshigha keltürüldi. ¹⁷ Padishah bolsa Esterni bashqa hemme xotunlardin yaxshi körgech bu özi uning aldida bashqa hemme qizlardin ziyade iltipat tapti. Shundaqki, u özi uning béshigha

shahane tajni kiydürüp, uni Washtining ornida melike qilip qoydi. ¹⁸ Andin kéyin padishah özi hemme emir bilen xizmetkarliri üçhün Esterning izziti bolsun dep, chong bir ziyapet qilip, wilayetlirining baj-alwanini kémeytip, shahane teriqide inamlar üleshtürdi.

Mordikay bir suyiqestni pash qilidu

¹⁹ Ikkinchi mertiwé qizlar shundaq yighilghinida Mordikayning özi padishahning derwazisida olturghanidi. ²⁰ Lékin Ester bolsa Mordikay uninggha jékilep éytqinidek öz qowmi bilen xanidani toghrisida dep bermigenidi. Chünki Ester özi Mordikayning buyruqini uning qéshida perwish tapqan künlerde tutup kelgende tutatti. ²¹ Künlerde bir kün Mordikay padishahning derwazisida shundaq oltursa, padishahning derwazisini saqlaydighan mehremlerning ichidin Bigtan bilen Teresh dégen ikki kishi buzulup, Axashwérosh padishahning üstige qol kötürmekchi boldi. ²² Emma Mordikay bu ishtin xewer tépip, melike Esterge dep qoysa, Ester özi Mordikayning namida buni padishahqa dep qoydi. ²³ Bu ish toghrisida teptish qilinsa, weqe rast chiqip qélip, bu ikki kishi yaghachqa ésilip ketti. Bu weqe bolsa padishahning aldidiki tarix kitabigha yézildi.

Haman yehudiylarni öltürüş süyiqesti

3¹ Bir waqittin kéyin Axashwérosh padishahning özi agagiy bolghan Hammedataning oghli Hamanni chong qilip, égiz mertiwige chiqirip, öz aldidiki hemme emirlerning üstide uninggha jay berdi. ² Padishahning derwazisida turup, padishahning xizmetkarliri bolghanlarning hemmisi padishah özi buyrughinidek Haman'gha tiz püküp tezim qilatti. Lékin Mordikay bolsa, xahi tiz pükmey, xahi tezimmu qilmaytti. ³ Buni körgende padishahning derwazisida turup, padishahning xizmetkarliri bolghanlarning özi Mordikaygha: «Némishqa padishahning hökümini sundurisen?» dep éytti. ⁴ Ular her küni uninggha shundaq sözlep tursimu, u qulaq salmidi. Buning üçhün ular, Mordikayning gépi aqamdu yaki aqmamdu dep körmek üçhün buni Haman'gha dep qoydi. Chünki Mordikayning özi: «Men yehudiy ikenmen» dep ulargha dep bergenidi.

⁵ Haman özi: «Mordikay manga xahi tiz pükmey, xahi tezimmu qilmaydu» dep körginide achchiqtin tolup ketti. ⁶ Lékin u yalghuz Mordikayning özige qol kötürüşni kichik körüp, Mordikayning qowmi toghrisida xewer tapqach Hamanning özi Axashwérosh padishahning barche memlikitide olturghuluq bolup Mordikayning qowmi bolghan yehudiylarni yoqatqili qestliidi.

⁷ Axashwérosh padishahning seltenitining on ikkinchi yili Nisan dep atalghan

awwalqi ayning özide Hamanning aldida herbir kün bilen herbir ay üçün Adar dégen on ikkinchi aygha toghra chüshküchilik Pur dégen chek tashlandi.

⁸ Andin Haman özi Axashwérosh padishahning qéshigha béríp: «Mana séning memlikitingning hemme wilayetliridiki qowmlarning arisida yéyilip térilip ketken bir qowm bardur. Uning resimliri bolsa özge qowmlarningkidin bashqa bolup, özimu padishahning qanunlirini tutmaydu. Uning üçün ularni qoyup qoyush padishahqa yaxshi bolmaydu. ⁹ Eger padishahqa xush körünse, ularni halak qilmaq üçün höküm name yézilsun. Men bolsam, on ming talant kümüşni tartip, padishahning xezinisige bérilsun dep, xezinichilerge tapshuray» dédi.

¹⁰ U waqit padishah öz qolidin möhür üzükini chiqiriwélip, buni yehudiylargha dühmen bolup agagiy bolghan Hammedataning oghli Hamanning özige berdi. ¹¹ Béríp, padishah özi Haman'gha: «U kümüş bolsa özüngge qélip, bu qowmghimu özüng xalighiningni qilghin» dédi.

¹² Bu sewebtin awwalqi ayning on üçinchi künide padishahning katipliri qichqirilib, Hamanning xalighiniche bir hökümlarname yazdurulup, padishahning emirlirining özi bilen bashqa-bashqa wilayetlarning waliylirigha we bashqa qowmlarning hakimlirigha herbir wilayette uning öz yéziqida, herbir qowmgha uning öz tilida pütülüp ewetildi. Bu hökümlarname uning özi padishahning namida pütülüp, uninggha padishahning möhür üzükü bésilghanidi. ¹³ Andin kéyin yügüridighan elchilarning qolidin padishahning hemme wilayetlirige xet ewetilip: «Hemme yehudiylar öltürülüp, xahi yash xahi qéri bolsun, xahi kichik bala xahi xotun bolsun, Adar dégen on ikkinchi ayning on üçinchi küni bir kün ichide halak qilinip, ularning malliri bolsa olja qilinip élinesun» dep höküm qilindi. ¹⁴ U kün üçün teyyar turunglar dep, herbir wilayette élan qilmaq üçün mezkur hökümlarname birdin-birdin nusxa herbir qowmgha ewetildi. ¹⁵ Yügüridighan elchiler bolsa bu höküm Shushan ordisida chiqirilghan Haman padishahning hökümi bilen ittik chiqip ketti. U waqit padishah bilen Hamanning özi sharab ichishkili olturdi. Lékin Shushan shehiri chong teshwishke chüshüp qaldi.

Esterning qarari

4¹ Mordikayning özi hemme bolghan weqeni bilgende öz éginlirini yirtip, palas kiyip külge puchilinip, sheherning otturisigha béríp, nahayiti qattiq awaz bilen peryad qilip, ² padishahning derwazisigha yétip béríp, palas kiygen héchbir kishi padishahning derwazisidin kirelmesliki üçün dewazisining aldida toxtap qaldi. ³ Padishahning hökümi bilen permani qaysi wilayette yetse, anda yehudiylarning arisida chong peryad chiqip, roza tutush bilen yigha-nale peyda bolup, tolisi palas kiyip külde olturdi.

⁴ Esterning dédekliri bilen mehremliri kirip, buning toghrisida uninggha xewer berse, melikining özi tola ghemkin bolup, Mordikayning palisini salduruwétip uninggha kiydürmek üçün éginler chiqardi. Emma u qobul qilghili unimidi. ⁵ U waqit Esterning özi padishah öz mehremlirining ichidin uning xizmitige qoyup qoyghan Hatak dégen kishini qichqirip, uning özige jékilep: «Néme boldi, némishqa mundaq qilisen?» dep Mordikaydin sorighili ewetti. ⁶ Hatak chiqip, padishahning derwazisining aldidiki sheher meydanigha Mordikayning qéshigha kelse, ⁷ Mordikayning özi özige yetken xapiliqni uninggha dep béríp, Hamanning özi yehudiylarni halak qilish üçün padishahning xezinisige tartip bergili wede qilghan kümüş toghrisida éytíp béríp, ⁸ yehudiylarni halak qilish üçün Shushanda chiqirilghan höküm-namining bir nusxisinimu uninggha béríp: «Buni Esterge körsetkin. U özi padishahning qéshigha kirip, uninggha yalwurup, öz qowmi üçün uningdin rehim tilisun» dédi. ⁹ Hatak béríp, Mordikayning éytqinini Esterge dep berdi. ¹⁰ U dep berse, Ester Hatakka buyrup, Mordikay üçün uninggha gep jékilep: ¹¹ « Padishahning hemme xizmetkarlirining özi bilen padishahning wilayetliridiki xelqlerge melumdurki, xahi er, xahi xotun qaysi bir kishi qichqirilmay, öziche ichkirki ordigha padishahning qéshigha kirse, padishahning özi: «Bu tirik qalsun» dep, uninggha altun hasisini uzatmay qoysa, mundaq kishi qanun'gha muwapiq sheksiz öltüridu. Men bolsam, ottuz kün boldi téxi qichqirilmidim» dep éytqin» dédi. ¹² Esterning sözi Mordikaygha dep bérilse, ¹³ Mordikayning özi ulargha sözlep: «Siler Esterge: < Sen bolsang yalghuz men yehudiylarning ichidin padishahning öyide olturup qutulup qalarmenmikin dep, könglüngde xiyal qilmighin. ¹⁴ Héli sen shük tursang, nijat bilen xalasiq bashqa tereptin yehudiylargha kélip qalsa kérek. Lékin sen öz xanidaning bilen qoshulup halak qilinisen. Éhtimalki sen shu waqitning ishi üçün melikilik mertiwisige yetken bolsang kérek» dep éytqin» dédi. ¹⁵ Shuni anglap, Ester Mordikaygha jawab chiqirip: ¹⁶ «Sen béríp, Shushandiki hemme yehudiylarni yighip, üç kün'giche yémey-ichmey kéche-kündüz men üçün roza tutunglar. Menmu öz dédeklirim bilen qoshulup shundaq roza tutup, andin kéyin men qanun'gha zit bolsimu, padishahning qéshigha kirey. Eger men ölüp ketsem, ölüp kétey» dep éytquzdi. ¹⁷ U waqit Mordikay chiqip, Esterning hemme éytqini beja keltürdi.

Ester padishah we Hamanni ziyapetke tekliپ qilidu

5¹ Üchinchi küni Ester shahane kiyim kiyip, padishah özi shahane ordisida ordining ishiqining utturida öz padishahliq textide olturghinida shahane ordining ichkirki hoylisigha kirip, shahane ordisingning utturida turup qaldi.

² Padishah melike Esterning hoylida turghinini körüp, melike uning neziride iltipat tapqach öz qoldiki altun hasini Esterning teripige uzatti. Uzatsa, Ester yéqin bérip, hasining uchigha qol tegküzdi. ³ Padishah uning özige: «Ey melike, Ester teliping néme iken? Néme xalaysen? Memliketning yérimi bolsimu, sanga bériletti» dep éytti. ⁴ Ester jawab bérip: «Eger padishahqa xush körünse, padishah bilen Haman méning padishah üçün teyyar qilghan ziyapitimge kelsun» dédi.

⁵ U waqit padishah özi: «Esterning xahishini beja keltürmek üçün aldirap Hamanni élip kélinglar» dep buyrudi. Bu teriqide padishah bilen Hamanning özi Esterning teyyar qilghan ziyapitige bardı. ⁶ Ular sharabni ichkende padishah özi Esterge: «Erzing némidur sen dep berseng, sanga bérilidu. Teliping néme iken? Eger memliketning yérimi bolsimu, sanga bériletti» dédi. ⁷ Ester jawab bérip: «Erz bilen iltimasim shudurki, ⁸ eger men padishahning neziride iltipat tépip, padishah méning iltimasimga maqul bolup, telipimni beja keltürgili xalisa, padishah bilen Haman men ularning özige teyyar qilghan yene bir ziyapetke kelsun. Undaq qilsa, men ete padishah buyrughinidek qilay» dédi.

⁹ U kün Hamanning özi xush bolup, xatirjemlik bilen ketti. Lékin Mordikayni padishahning derwazisida körüp, uning özi üçün midirlimay olturup, yerdin qopmighinigha qarisa, Haman özi Mordikaygha achchiqlandi. ¹⁰ Herqandaq bolsa, özini toxtitip öyige bérip, andin kishi ewetip, dostlirining özi bilen Zeresh dégen öz xotunini keltürdi. ¹¹ Keltürüp, Haman ulargha öz dölet bilen shan-sheripi we öz balilirining toliliqi toghrisida gep qilip: «Padishah méni her ishning ichide bashqa emirlarning özi bilen shahi xizmetkarlarning üstige jay berdi» dep padishah uninggha bergen hemme chongluq toghrisida söz qilghili turdi.

¹² Buningdin bashqa Haman yene söz qilip: «Mana melike Ester bolsa özi teyyar qilghan ziyapetke mendin bashqa héchkimni padishah bilen qoshup qichqarmidi. Etimu méni padishah bilen barghili qichqardi. ¹³ Lékin qachan'ghiche u yehudiy bolghan Mordikayning özining padishahning derwazisida olturghinini körsem, buning hemmisi bilen razi bolmay turimen» dédi. ¹⁴ Shuni dése, uning xotuni Zeresh bilen öz dostlirining hemmisi uninggha söz qilip: «Sen égzikli ellik gez bolghan bir darni qaditip qoyup, Mordikay uninggha ésilsun dep, ete padishahqa erz qilghin. Andin sen xushluq bilen padishahqa qoshulup, ziyapetke baralaysen» dédi. Bu söz Hamanning özige xush kélip darni qaditip qoydi.

Mordikaygha ikram qilinidu

6¹ U kéchisi padishahning uyqusi kelmigeç u özi tarix kitabini élip keldürse, bu uning aldida oquldi. ² Oqulsa: «Padishahning mehremliridin bolup derwazini saqlaydighan Bigtan bilen Teresh dégen ikki kishi Axashwérosh padishahning

üstige qol kötürgili qestlidi» dep Mordikayning éytip bergen xewirining özi chiqip qaldi. ³ U waqit padishah soal qilip: «Buning üçün Mordikayning özige néme inam-ikram bérildi?» dep soridi. Padishahning öz xizmitide turghan ademliri: «Uning özige héchnéme tegmidi» dep jawab berdi. ⁴ U waqit padishah: «Hazir hoylida birkim barmu?» dep soridi. U haman Haman özi qadatqan dargha Mordikayni asturuwetkili padishahqa erz qilay dep, ordining tashqiriqi hoylisigha kirip turghanidi. ⁵ Buning üçün padishahning xizmetkarliri uninggha jawab bérrip: «Hoylida Haman turidu» dep éytsa, padishah: «Uni qéshimgha kirgüzgin» dédi.

⁶ Haman kirse, padishah uningdin soal qilip: «Padishah ikram qilghili xalighan kishining özige néme qilish lazim kélidu?» dep soridi. Haman öz könglide: «Padishah bolsa mendin bashqa kimge ikram qilghili xalaytti» dep xiyal qildi.

⁷ Buning üçün Haman özi padishahqa jawab bérrip: «Padishah bir kishige ikram qilghili xalighan bolsa, ⁸ padishah özi kiygen shahane libas bilen padishah özi minip bëshigha shahane otughat qsilghan bir atni keltürüp, ⁹ libas bilen atning özi padishahning hemmidin ulugh emirlirining birige tapshurulsun. Bu libasning özini padishah ikram qilghili xalighan kishige kiydürüp, uni atqa mindürüp, sheherning chasisini aylandurup: «Padishah ikram qilghili xalighan kishige shundaq qilinidu» dep uning aldida jarqiratsun» dep éytti. ¹⁰ Shuni dése, padishah Haman'gha: «Sen aldirap özüngning éytqinidek libas bilen atni élip bérrip, padishahning derwazisida olturghan Mordikaygha shundaq qilip éytqiningdin héchnémini kem qilmighin» dep buyrudi.

¹¹ U waqit Hamanning özi libas bilen atni élip, libasni Mordikaygha kiydürüp, atqa mindürüp, sheherning chasisini aylandurup: «Padishah ikram qilghili xalighan kishige mundaq qilinidu» dep uning aldida jarqiridi. ¹² Andin Mordikay padishahning derwazisigha yénip keldi. Lékin Haman özi hesiretke tolup, bëshini yögep ildam öyige ketti. ¹³ Andin Haman öz xotuni Zereshning özi bilen öz dostlirining hemmisige özige kelgen weqeni dep berse, uning danishmenliri bilen öz xotuni Zereshning özi uninggha sözlep: «Sen uning aldida pesligili bashlighan Mordikay dégen kishi yehudiy neslidin bolghan bolsa, sen uninggha ghalib bolalmay, belki sheksiz uning aldida peslep kétisen» dédi. ¹⁴ Ular gepliship tursa, padishahning mehremiliri kélip, Esterning teyyar qilghan ziyapitige élip barmaq üçün Hamanni aldiratti.

Haman üstidiki höküm

7¹ Bu teriqide padishah bilen Haman melike Esterning ziyapitige keldi. ² Sharab ichkinide padishah özi bu ikkinchi künimu Esterdin sorap: «Ey melike Ester,

teliping néme iken? Néme xalaysen? Erzing némidur? Memliketning yérimi bolsimu, sanga bérilette» dep éytti. ³ Melike Ester jawab béríp: «Ey padishah, eger men séning neziringde iltipat tépip, bu ish padishahqa yaxshi körünse, iltimasim üçün jénim qutulup, erzim üçün qowmim manga bérilsun. ⁴ Chünki méning özüm bilen qowmim bolsa halak qilini, öltürülüp, yoqitilip kétishke sétilip kettuq. Eger biz yalghuz qul bilen dédek bolushqa sétilip ketken bolsaq, men shük turattim. Emma düshmenning özi bolsa padishahqa yétidighan nuqsan'gha qarighanda héchnéme emes» dédi. ⁵ U waqit Axashwérosh padishah özi melike Esterdin sorap: «Mundaq ish qilghili öz könglide jüret qilghan kishining özi kim bolup, ne yerdidur?» dep éytti. ⁶ Ester jawab béríp: «Bu adawetlik düshmen bolsa bu yaman Hamanning özidur» dése, Haman özi padishah bilen melikining aldida titrep ketti.

⁷ U waqit padishah achchiq bilen qopup, ziyapetxanidin chiqip, ordining béghigha ketti. Emma Haman bolsa: «Padishah manga qarshi yamanliq qilghili qopti» dep bilginide Ester melikidin öz jénini tilimek üçün yéqin bardi. ⁸ Lékin padishah ordining béghidin yénip ziyapetxanigha kelse, Ester olturghan kariwatning üstide Hamanning yiqilip yatqinini kördi. Körse, padishah özi: «Emdi u özi yene men turghan öyde melikini basquchiliq qilghili xalamdu?» dédi. Padishahning aghzidin bu söz chiqqan hamam ular Hamanning yüzini yépip qoydi. ⁹ U waqit padishahning qéshidiki mehremelerdin bolghan Xarbona dégen kishi söz qilip: «Mana padishahning paydisi üçün gep qilghan Mordikayni ésiwetmek üçün Hamanning özi teyyar qildurghan ellik gezlik égiz darmu Hamanning öyining aldida tikleklik turidu» dése, padishah höküm qilip: «Uninggha uning özini ésiwétinlar» dédi. ¹⁰ Bu teriqide Mordikay üçün Hamanning özi rastlighan dargha ular uning özini ésiwetti. Buning bilen padishahning achchiqi peslendi.

Padishahning yehudiylarni qollash üçün chiqirilghan hökümi

8¹ U küni Axashwérosh padishah özi yehudiylarning düshmini Hamanning öyini melike Esterge berdi. Mordikay bolsa padishahning qéshigha kirgili ruxset tapti, chünki Ester özining uning bilen tughqan bolghinini éytip bergenidi. ² Andin padishah özi Hamandin tartiwalghan möhür üzükini Mordikaygha berdi. Ester bolsa Mordikayning özini Hamanning öyining üstige qoyup qoydi. ³ Andin kéyin Ester padishahning aldida sözlep, uning ayighigha yiqilip yiglap: «Agagiy bolghan Hamanning yaman mesliheti bilen yehudiylargha qarshi qilghan tedbiri bikar qilinsun» dep uninggha yalwurdı. ⁴ U waqit padishah altun hasisini Esterge uzatsa, Ester qopup, padishahning aldida turup: ⁵ «Eger padishahqa maqul bolup, özüm uning aldida iltipat tépip, bu ish padishahqa toghra

körünüp, men uning amriqi bolghan bolsam, agagiy bolghan Hammedataning oghli Haman özi yazdurup: «Padishahning hemme wilayetliridiki hemme yehudiylarning özi öltürülsun» dep chiqarghan höküm namilirini buzushqa bir höküm yézilsun. ⁶ Chünki men bolsam öz qowmimgha tégidighan balani qandaq körülüp, öz jinsimgha kélidighan halaketke qandaq qariyalaymen» dédi. ⁷ U waqit Axashwérosh padishahning özi melike Ester bilen yehudiy Mordikayning özige sözlep: «Mana men özüm Hamanning öyini Esterge berdim. Uning özi bolsa yehudiylargha qol kötürkini üçhün dargha ésilip ketti. ⁸ Lékin siler ikkilenglarmu xalighininglarni qilip, padishahning namida yehudiylar toghrisida xet yézip, uninggha padishahning möhür üzükini bésinglar, chünki qaysi bir xet padishahning namida yézilip, uninggha padishahning tirnaq möhüri bésilghan bolsa, bu özi yanduralmaydu» dédi.

⁹ Bu sewebtin derhal Siwan dégen üçinchi ayning yigirme üçinchi küni padishahning katipliri qichqirilib, Mordikayning xalighiniche bir höküm name yazdurulup, Hindistandin tartip Hebeshtan'ghiche bir yüz yigirme yette wilayettiki yehudiylarning özi bilen serdarlargha, waliylarning özi bilen emirlerge ewetilip, herbir wilayetke uning öz yéziqida, herbir qowmgha uning öz tilida yehudiylarghimu ularning öz yéziqi bilen öz tilida yézilip chiqirildi. ¹⁰ Mordikay özi bu höküm-namini Axashwérosh padishahning namida yézip, padishahning möhür üzükini bésip, bu xetlerning özini yaxshi nesildin bolghan ittik yügürük atlargha min'gen elchilerning qolidin ewetti. ¹¹ Mezkur xette padishahning özi sheher sheherdiki yehudiylargha: «Siler bir bolup, öz jéninglarni qutquzmaq üçhün qarshiliq qilip, silerge hujum qilghan her qowm bilen her wilayetning ichidiki xelqlerni halak qilip yoqitip, xotun, bala-chaqilirinimu qoymay öltürüp, mallirini taliwélinglar. ¹² Bu ish özi Axashwérosh padishahning hemme wilayetliride Adar dégen on ikkinchi ayning on üçinchi küni bir kün ichide qilinsun» dep yézilghanidi. ¹³ Mezkur xettiki: «Yehudiylar öz düshmenliridin intiqam almaq üçhün tayin künde teyyar tursun» dégen hökümning özi herbir wilayettiki hemme qowmgha élan qilindi. ¹⁴ Bu hökümning özi Shushan ordisida chiqirilghan haman elchiler padishahning xizmitide ishlitidighan atlargha minip, padishahning hökümi bilen chépip chiqip ketti. ¹⁵ Lékin Mordikayning özi kök bilen aq renglik libasni kiyip, chong bir altun taj bilen tajlinip nepis kanapliq aq bilen sösün ton'gha yöginip, padishahning qéshidin chiqip ketse, Shushan shehiri xushluqtin qichqirishti. ¹⁶ Buning bilen yehudiylargha yoruqluq bolup, xushluq bilen shadliq we izzet hasil boldi. ¹⁷ Herqaysi wilayet bilen sheherge padishahning hökümi yétip, permani anglansa, yehudiylargha xushluq bilen shadliq bolghach, héyt bilen xushluqning küni nésip boldi. Yurtning xelqidin tola kishi yehudiy bolup ketti, chünki yehudiylarning qorqunchisi ularning üstige chüshkenidi.

Yehudiylar öz dushmanlarini meglup qilidu

9¹ Adar dégen on ikkinchi ayning on üçinchi küni padishahning hökümi bilen permani beja keltürüldighan bolup, yehudiylarning dushmanlari ularning astigha ghalib bolushqa köz tikken künning özide ish tetürge aylinip kétip, yehudiylarning özi öz dushmanlarining üstige ghalib bolup qaldi. ² U künning özide yehudiylar yighilip: «Bizge yamanliq yetküzgili xalighanlarning özige qol kötüreyli» dep Axashwérosh padishahning hemme wilayetliridiki sheher-sheherde jem boldi. Jem bolsa, ularning qorqunchisi hemme xelqning üstige chüshkech héchkim ularning aldida toxtiyalmidi. ³ Wilayetlarning hemme emir bilen serdarliri, waliylarning özi bilen padishahning emeldarliri bolsa Mordikayning qorqunchisi ularning üstige chüshüp qalghach yehudiylargha yadem bergili turdi. ⁴ Chünki Mordikayning özi padishahning ordisida chongiyip kétip, uning shöhriti hemme wilayetlerge yéyilip ketkenidi. Chünki bu Mordikay dégen kishining özi örlep ketkili turghanidi. ⁵ Bu teriqide yehudiylar hemme dushmanlarini qilich bisi bilen urup öltürüp, halak qilip, yaman körgen kishilarning üstige xalighinini qildi. ⁶ Shushan ordisingning özide yehudiylar besh yüz kishini öltürüp yoqitiwétip, ⁷ Parshandata bilen Dalfon, ⁸ Aspata bilen Porata, Adalya bilen Aridata, ⁹ Parmashta bilen Arisay, Ariday bilen Wayzata dep atilip, ¹⁰ yehudiylarning dushmanini Haman ben-Hammedataning oghulliri bolghan on kishinimu öltürüwetti. Lékin ular bulang-talanggha qol uzatmidi. ¹¹ U küni Shushan ordisida öltürülgenlarning sanining xewiri padishahqa bérilse, ¹² padishah melike Esterge sözlep: «Yehudiylar bolsa yalghuz Shushan ordisida besh yüz kishini öltürüp halak qilip, Hamanning oghullirininimu yoqatqan bolsa, padishahning bashqa sheherliride néme-néme qilghan bolsa kérek? Emdi iltimasing némidur? Déginging bérilidu. Erzizing némidur? Éytqiningdek qilinidu» dése, ¹³ Ester jawab béríp: «Eger padishahqa yaxshi körünse, bu künki hökümge muwapiq ete hem qilishqa Shushandiki yehudiylargha ijazet bérilip, Hamanning on oghlining özimu dargha asturulsun» dédi. ¹⁴ U waqit padishah shundaq qilishqa höküm berse, bu hökümning özi Shushanda élan qilinip, Hamanning on oghli ésilip ketti. ¹⁵ Shushandiki yehudiylar bolsa Adar ayning on tötinchi küni yighilip, Shushanda üç yüz kishini öltürüwetti, lékin bulang-talanggha qol uzatmidi. ¹⁶ Padishahning wilayetliridiki bashqa yehudiylar bolsa öz jénini qutquzmaq üçün jem bolup ching turup, özini yaman körgüchilerdin yetmish besh ming kishini öltürüp, dushmanlaridin aram tapti. Lékin ular bulang-talanggha qol uzatmidi.

Purim héytining resimliri toxtitilidu

¹⁷ Bu ish bolsa Adar ayning on üçinchi küni weqe bolup, on tötinchi künning özide ular rahet élip, bu künni ziyapet küni bilen xushluq küni qildi. ¹⁸ Shushandiki yehudiyar bolsa on üçinchi bilen on tötinchi küni yighilip, on beshinchi künide rahet élip, bu künning özini ziyapet küni bilen xushluq küni qilip békitti. ¹⁹ Uning üçün sehradiki sépilsiz sheherlerde olturaqliq sehraliq yehudiyar Adar ayning on tötinchi künini xushluq bilen ziyapet we héyt küni dep atap, bir-birige hediye ewetidighan kün qilip aldi. ²⁰ Mordikay bolsa bu weqelerni yézip, Axashwérosh padishahning hemme wilayetliridiki yiraq-yéqin yehudiyarlarning hemmisige xet ewetip, ²¹ jékilep: «Her yili Adar ayning on tötinchi bilen on beshinchi künide héyt qilinglar» dep ular üçün qanun toxtitip, ²² mezkur künlerning özide yehudiyar öz dühmenliridin aram tépip, mezkur ay ichide ularning ghémi xushluqqa aylinip, matem héyt künige aylan'ghach ular mezkur künlerni ziyapet küni bilen xushluq küni dep atap, bir-birige hediye ewetip, péqirlargha xeyr-sediqa bérighan küni qilishqa buyrudi. ²³ Yehudiyarlarning özi bashlighan ishni Mordikayning ulargha pütkinidek qilish üçün qobul tutti. ²⁴ Chünki hemme yehudiyarlargha dühmen bolghan agagiy Haman ben-Hammedata bolsa yehudiyarlargha qarshi ularni halak qilmaq üçün tedbir qilip, ularni nabut qilip yoqitiwetmek üçün Pur dégen chekni tashlighanidi. ²⁵ Emma bu ish padishahqa yetkende u özi xet bilen buyruq chiqirip, Hamanning özi yehudiyarlargha qarshi qilghan yaman tedbiri bolsa öz béshigha kélip, uning özi bilen oghulliri dargha ésil sun dep buyrughanidi. ²⁶ Bu sewebtin mezkur künlerning özi Purning ismi bilen Purim dep ataldi. Mezkur xette pütülgen gepliri boyiche, hem shu haqte özlirining körgen-tartqinigha asasen ²⁷ yehudiyarlarning özi buni qobul qilip, öz üstige élip, öz nesli bilen özige qoshulghanlarning hemmisining üstige toxtitip, mezkur ikki künni uning toghrisida pütülgen hökümge muwapiq tayin waqtida yildin yilgha héyt qilip tutup, ²⁸ bu ikki kün bolsa zamandin zaman'gha zikir qilinip, nesildin nesilge yad qilinip, wilayet-wilayet bilen sheher-sheherde saqlinip, Purning bu ikki künining özi yehudiyarlarning ichide yoqalmay turup, uning xatirisi ularning neslidin tügep ketmesliki üçün wede qilishti. ²⁹ Abixayilning qizi melike Ester bilen Mordikay yehudiyning özi Purimni jari qilmaq üçün ikkinchi mertawe qattiq höküm bilen xet yazdi. ³⁰ Bu teriqide hem xatirjemlik bilen amanliqning gepliri bar xetlerning özi Axashwérosh padishahning bir yüz yigirme yette wilayitidiki yehudiyarlarning hemmisige ewetilip, ³¹ Purimning bu ikki küni bolsa yehudiy bolghan Mordikay bilen melike Esterning özi ularning üstige toxtitip, yehudiyarlarmu öz-özi bilen neslining üstige roza tutush bilen peryad qilishni toxtitiwalghinigha muwapiq ularni tayin künide tutsun dep buyrildi. ³² Esterning buyruqi bilen Purimning bu resimliri toxtitilip kitabqa yézildi.

Mordikayning chong nam-shöhriti

10¹ Axashwérosh padishah bolsa yer bilen déngizning arallirigha alwan qoydi. ² Uning küch-quwwitining hemme ishi yézilip, padishahning özi Mordikayni qandaq chongaytip mertiwige chiqarghini toghrisidiki sözmu Médiya bilen Pars padishahlirining tarix kitablirida pütüklük turidu. ³ Chünki Mordikay yehudiyning özi Axashwérosh padishahtin kéyin ikkinchi derije bolup, özi qowmining yaxshiliqini izdep, öz neslining hemmisining amanliqi üçün gep qilghach yehudiylarning arisida izzet tépip, buraderlirining arisida meqbul bolghanidi.